

Брославська Галина

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри математики та фізики

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради,

м. Харків, Україна

broslavska2010@gmail.com

ПЛЮСИ ТА МІНУСИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розкрито плюси та мінуси (позитивні та негативні сторони) дистанційної освіти. Існуючі на даний момент технології дистанційного навчання, за допомогою використання сучасних цифрових платформ, дають можливість адаптуватися до нових реалій освітнього процесу та забезпечити незмінно високу якість освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, освіта, плюси, мінуси, здобувачі освіти.

Annotation. The article reveals the pros and cons (positive and negative sides) of distance education. The currently existing distance learning technologies, through the use of modern digital platforms, make it possible to adapt to the new realities of the educational process and ensure consistently high quality of education.

Key words: distance learning, education, pluses, minuses, education seekers.

Вступ. Сьогодні у багатьох областях України, особливо у тих, які найбільше потерпають від рашистської агресії, а саме: Харківській, Запоріжській, Одеській, Миколаївській, Сумській та в інших місцях, навчання здійснюється онлайн, тобто дистанційно. Через постійні ракетно-шахедно-дронові атаки та артобстріли нашого «доброго сусіда» – країни-терориста росії

– більшість учасників освітнього процесу України не в змозі отримувати знання на достатньому рівні. Це є найбільшою проблемою не тільки для них, а й для всіх членів українського суспільства, які зацікавлені у якісній освітній підготовці підростаючого покоління, подальшому розвитку та процвітання нашої держави.

Мета роботи - виявлення плюсів та недоліків онлайн навчання.

Для цього було проведено опитування викладачів, здобувачів освіти, здійснено моніторинг їх знань, проаналізовано результати досліджень науковців, що займалися вивченням даного напрямку освітньої діяльності.

Результати дослідження. Дослідження в області дистанційної освіти здійснювали багато різних науковців та освітніх експертів. Зокрема мова у нашій роботі йтиме про:

- Майкла Грескі Мура (Michael Grahame Moore) – доктора філософії, заслуженого професора освіти університету штату Пенсильванія, одного з перших, хто досліджував дистанційне навчання. Він був одним із тих, хто запропонував теорію дистанційної освіти, у якій науковець указав важливість діалогу між здобувачами освіти та викладачами. На його думку навчання може бути ефективним, якщо забезпечено високий рівень взаємодії між учасниками освітнього процесу. Ученого, за його передові ідеї в області дистанційної освіти, було названо «одним із «найвидатніших мислителів в освіті минулого та сьогодення... які сформували освіту та освітнє мислення в усьому світі» [2]. Майкл Грескі Мур має міжнародне визнання за створення наукового дослідження дистанційної освіти, яку сьогодні широко називають електронним навчанням та онлайн-навчанням, а також за започаткування практики онлайн-викладання.

- Тоні Бейтса (Tony Bates), який досліджував використання цифрових технологій у навчанні. Науковець стверджував, що дистанційна освіта має переваги у доступності, але потребує вдосконалення методів оцінювання та підтримки здобувачів освіти. У своїй книзі «101 спосіб зробити навчання активним за межами аудиторії (101 Ways to Make Learning Active Beyond the

Classroom)» Тоні Бейтс дає «200 порад, які погруповано за 20 напрямками, що висвітлюють практичні питання онлайнного навчання, впровадження системи заохочень, ключові ідеї неформального навчання, різні сторони інтерактивності віртуального простору тощо» [5].

- Джона Траутнера (John Trautner), який досліджував психологічні аспекти дистанційного навчання. Ним було зроблено висновок, що здобувачі освіти часто стикаються з проблемами мотивації та соціальної ізоляції.

- Українського науковця Бориса Лихачова, який у своїх працях здійснив аналіз впливу дистанційного навчання на освіту в Україні.

- Ірину Зарецьку-Котруце (експертку у сфері дитячої освіти), яка визначила переваги та недоліки дистанційного навчання, а саме: його вплив на темп навчання, можливість індивідуального підходу та соціальну ізоляцію. На думку Ірини «дистанційне навчання дає змогу поглиблювати знання в предметах, найбільш цікавих дітям..., лікарі підтверджують, що під час домашнього навчання діти менше хворіють: зменшується кількість контактів у школі й транспорті У звичайному житті діти вчаться командної роботи, вирішення конфліктних ситуації та ефективної взаємодії одне з одним. В умовах дистанційного навчання в них не так багато можливостей здобути soft skills, які на першому місці серед навичок XXI століття Дослідження доводять, що більшість дітей — кінестетики, які пізнають світ через практичний досвід. В онлайні здебільшого не існує практики – самі лише дані, які потрібно якось переробити та засвоїти» [3] тощо.

Автор, на основі вивчення результатів дослідження педагогів-науковців та опитуванні студентів, вважає, що дистанційна освіта має як позитивні сторони навчальної діяльності, так і негативні сторони. ***Ефективність отримання знань здобувачами освіти, які навчаються дистанційно, залежить від багатьох факторів, а саме того, що вони можуть:***

- самостійно обирати час для навчання, що дозволяє поєднувати освіту з роботою чи іншими обов'язками;

- отримувати освіту незалежно від місця проживання (важливо для людей із обмеженими фізичними можливостями та жителів віддалених регіонів);

- зекономити кошти та зменшити кількість витраченого часу на дорогу до навчального закладу та витрат на проживання;

- навчатися у власному темпі, тобто самостійно визначати, скільки часу приділяти вивченню потрібної теми освітнього компоненту;

- обирати, з великої кількості електронних ресурсів, зрозумілий для них навчальний матеріал;

- менше хворіти, за рахунок того, що учасники освітнього процесу фізично менше спілкуються між собою тощо.

Студенти відмічають, що під час онлайн навчання їм було недостатньо:

- живого контакту та ефективної взаємодії з викладачами та одногрупниками, що є причиною негативного впливу на якість засвоєння матеріалу;

- використання на заняттях, для вивчення потрібного матеріалу, сучасних технологій, адже для ефективного навчання потрібні комп'ютери, стабільний інтернет та відповідне програмне забезпечення;

- практики, за допомогою якої можливо краще пізнати світ, отримати практичний досвід;

- існування чітких меж робочого дня, при цьому відсутній чітко визначений час для навчання та відпочинку;

- відповідальності та вміння самостійно організувати навчальний процес;

- хорошого та безперебійного інтернет-з'єднання та програмного забезпечення, який би покращив отримання якісної освіти.

Не дивлячись на те, що існує багато недоліків в онлайн освіті, педагоги та науковці працюють над тим, щоб покращити ефективність отримання знань нашими здобувачами освіти.

Немаловажну роль у цьому відіграє використання ними нових технологій, а саме:

- адаптивних навчальних платформ, які використовують штучний інтелект та комп'ютерну техніку для персоналізації навчального процесу, аналізу прогресу здобувачів освіти та надання їм порад щодо покращення знань. Штучний інтелект у навчанні (AI in Education) – AI-помічники, такі як Chatbot для навчання, можуть відповідати на питання студентів, надавати пояснення та перевіряти виконані ними завдання;

- інтерактивних симуляцій та віртуальних лабораторій (PhET Interactive Simulations, Algodoo, Crocodile Physics тощо), які дозволяють здобувачам освіти отримувати знання різних освітніх компонентів, навіть без їх фізичної присутності в навчальному закладі;

- існуючих сучасних платформ для дистанційного навчання, таких як Google Classroom, Microsoft Teams та Moodle, які забезпечують доступ до навчальних матеріалів із будь-якого пристрою та місця;

- ігрових елементів на заняттях, що підвищують мотивацію навчання здобувачів освіти та сприяють кращому засвоєнню ними матеріалу;

- віртуальних лабораторій (Virtual Labs), що дають можливість студентам проводити експерименти онлайн. Наприклад, Labster пропонує інтерактивні 3D-симуляції для біології, хімії та фізики;

- віртуальної реальності (VR), яка відкриває нові можливості для вивчення математики та фізики, робить складні концепції більш наочними та інтерактивними;

- технології відеоконференцій – Zoom, Microsoft Teams та Google Meet, за допомогою яких можна проводити лекції, семінари та групові обговорення в режимі реального часу тощо.

Проаналізовані автором дослідження педагогів та науковців, пов'язані з онлайн освітою, показали, що «дистанційна освіта є актуальною у сучасному світі, оскільки вона забезпечує доступність навчання незалежно від місця проживання, фізичних можливостей чи зайнятості студента. Завдяки розвитку

цифрових технологій вона відкриває нові можливості для отримання якісних знань, дозволяючи поєднувати навчання з роботою та іншими обов'язками» [4].

Оскільки сьогодні серед учасників освітнього процесу зростає «попит на онлайн-курси, вебінари та дистанційні програми підтверджує, що цей формат навчання продовжує розвиватися та вдосконалюватися». Слід велику увагу приділяти цьому формату навчання, бо саме воно «відкриває нові перспективи для людей, які не можуть відвідувати традиційні навчальні заклади через особисті або професійні обставини» [4], за ним прослідковується майбутнє нашої освіти.

Висновки. Таким чином дійшли висновку: *дистанційна освіта* має свої переваги (є гнучкою і доступною) та недоліки (зниження мотивації процесу набуття знань здобувачами освіти через відсутність контакту між викладачами та студентами тощо).

Ефективність дистанційної освіти залежить від наступних факторів:

- організація освітнього процесу;
- доступність технологій;
- рівня самодисципліни здобувачів освіти тощо.

Існуючі на даний момент технології дистанційного навчання, за допомогою використання сучасних цифрових платформ, дають нам можливість адаптуватися до нових реалій освітнього процесу в умовах тривалого режиму воєнного стану в Україні та забезпечити незмінно високу якість освіти.

Список використаних джерел

1. Бандас І.А., Палиця Л.М., Скобеєва О.А. Плюси і мінуси дистанційного навчання для студентів-медиків за карантинних умов. *МЕДИЧНА ОСВІТА*. 2021. № 3. С. 72 – 76. URL: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/12598/11819 (дата звернення: 21.04.2025).

2. Дім. URL: <https://michaelgmoore.com/a/> (дата звернення: 21.04.2025).

3. За чи проти? 6 плюсів і мінусів дистанційного навчання, які нам треба обговорити. URL: <https://osvitoria.media/experience/za-chy-proty-6-plyusiv-i-minusiv-dystantsijnogo-navchannya-yaki-nam-treba-obgovoryty/> (дата звернення: 21.04.2025).

4. Миронов Ю.Б., Миронова М.І. Переваги та недоліки дистанційного навчання. *Офіційний сайт Кафедри менеджменту Львівського торговельно-економічного університету*. URL: <https://kerivnyk.info/perevahy-ta-nedoliky-dystantsijnoho-navchannya> (дата звернення: 21.04.2025).

5. Мистецтво викладання. *Блог Центру навчальних та інноваційних технологій УКУ про методики викладання в т.ч. із технологіями, про освітні ресурси, цифрові інструменти та багато іншого*. URL: <https://ceit-blog.ucu.edu.ua/resursy/zmishane-navchannya/mystetstvo-vykladannia/> (дата звернення: 21.04.2025).